

для розробки проблеми прискорення науково-технічного прогресу в рослинництві і подальшому розвитку сільського господарства в Україні і світі загалом. Без їх вирішення неможливе рішення ряду інших проблем землеробства і рослинництва, направлених на підвищення врожайності. Таким чином, фізіологія рослин вносить важливий вклад у формуванні системи знань для здобувачів вищої освіти і є важливою складовою багатьох дисциплін.

Список використаних джерел

1. Злобін Ю.А. Курс фізіології і біохімії рослин. Суми: ВТД «Університетська книга», 2004. 464 с.
2. Христова Т.Є., Пюрко О.Є., Мусієнко М.М. Історико-методологічні аспекти фітофізіологічних досліджень в Україні. Мелітополь : ТОВ «Видавничий будинок ММД», 2009. 420 с.
3. Недільська У.І. Організація самостійної роботи під час підготовки майбутніх фахівців. Матеріали 8-ї міжнародної науково-практичної конференції 28-30 травня «Наукові дослідження - теорія та експеримент 2012». Полтава, 2012. Т. 8. С. 67-68.
4. Мендерецький В.В., Недільська У.І. Дидактичні засади використання інформаційних технологій у навчально-виховному процесі. *Вісник Кам'янець-Подільського національного університету імені Івана Огієнка. Фізико-математичні науки*. Вип. 7. КПНУ, 2015. С. 57-61.

Нестеренко Валерій

к.і.н., доцент

Подільський державний аграрно-технічний університет

м. Кам'янець-Подільський

ПЕРСПЕКТИВИ ВИКЛАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ДИСЦИПЛІН В ЗАКЛАДАХ ВИЩОЇ АГРАРНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ

В умовах формування в Україні постіндустріального (інформаційного) суспільства значно зростає роль дисциплін соціального циклу (соціології, політології, конфліктології та інших) в процесі підготовки фахівців аграрної сфери. Сучасний економіст, інженер чи агроном повинен бути не тільки підготовленим фахівцем у своїй спеціальності, а й добре розуміти характер та сутність соціальних змін, особливості української політичної ситуації, уміти знаходити оптимальні шляхи розв'язання та вирішення соціальних конфліктів. Соціалізація та гуманітаризація вищої аграрної освіти, перш за все в галузі природничих та технічних спеціальностей, відповідає нагальним потребам трансформації та модернізації українського суспільства.

Як зазначають деякі дослідники, засвоєння студентами знань з таких

навчальних дисциплін, як право, економіка, соціологія, психологія, політологія та інших, дозволить їм не тільки оволодіти відповідними теоретичним знанням про людину і суспільство, проблеми та перспективи розвитку сучасного соціуму тощо, але й набути навички міжіндивідуальної взаємодії, командної роботи, комунікації у мультикультурному середовищі тощо [1].

Очевидно, що соціальна освіта в аграрних закладах України потребує нагальних змін. Чимало підручників і посібників з політології та соціології не встигають за швидкими соціальними процесами і морально вже застаріли. Кожного року з'являються нові галузі соціології, з'являються нові соціальні групи та інститути. Ці процеси потребують ґрунтовного теоретичного осмислення та проведення практичних досліджень. Доволі актуальним завданням є правлення програм з соціальних дисциплін до європейських освітніх стандартів.

В «Основних напрямках підготовки суб'єктів навчального процесу в умовах кредитно-модульної системи організації навчання», сформульованих у Болонській декларації, підкреслюється необхідність створення модульних програм із соціальних дисциплін. У межах програм певні міні-модулі можна замінити на інші, поновити, адаптувати до завдань підготовки фахівців аграрного профілю. Тобто йдеться про насичення існуючих нормативних навчальних курсів тематикою, яка б урахувала особливості фахової підготовки майбутніх спеціалістів. На це звертали увагу й учасники всеукраїнського соціологічного дослідження «Реформи вищої школи України в оцінках учасників освітнього процесу», здійсненого Соціологічною асоціацією України на замовлення МОН України в 2016 році [2].

На думку відомого вітчизняного соціолога, професора Анатолія Шатохіна, реалізація пропозицій, сформульованих студентами та викладачами у ході цього дослідження, зокрема щодо підвищення практичної спрямованості викладання вузівських навчальних дисциплін, у тому числі соціогуманітарного циклу, вимагає вирішення таких завдань.

По-перше, соціальні дисципліни повинні викладатися з урахуванням профілю вузівської підготовки спеціалістів. Вони не можуть бути абсолютно однаковими для майбутніх агрономів, механіків, економістів, ветеринарів, менеджерів чи інженерів. Соціологія та політологія мають набути прикладного характеру, формувати у майбутніх фахівців компетентності, пов'язані з роботою із людьми, із вирішенням тих чи інших конфліктних ситуацій, з розв'язанням певних виробничих проблем тощо [3].

По-друге, викладачі соціогуманітарних дисциплін повинні розробляти свої авторські курси, які пропонувати студентам та керівництву університетів. Ця практика поширена у провідних аграрних університетах України. Це дасть можливість викладачам проявити свою творчість та ініціативу. Зокрема, в ПДАТУ актуальними були б такі авторські курси: «Соціологія села», «Соціальна трансформація аграрного сектору», «Соціальні проблеми створення ОТГ» та інші. Розробка оригінальних спецкурсів з тих чи інших галузей

соціологічного знання, насичення їх цікавою та корисною для майбутніх спеціалістів інформацією, що має безпосереднє відношення до обраного ними фаху, по-перше, дозволить підвищити інтерес студентів до суспільних наук, довести їхню значущість для поліпшення професійної підготовки майбутніх фахівців; по-друге, може заохотити викладачів до наукової роботи в певній галузі соціології (за якою підготовлено спецкурс); по-третє, доведе здатність суспільствознавців конкурувати один з одним та із колегами з профільних кафедр, підвищить престиж соціальних наук в очах студентів, нарешті, підвищить якість освітніх послуг, які надають вітчизняні заклади вищої освіти. Такий підхід до створення спецкурсів відповідає вимогам кредитно-модульної ступеневої освіти в зарубіжних країнах [3].

По-третє, аби увійти до європейської освітньої системи, вітчизняна вища освіта, в тому числі її соціогуманітарна складова, повинна бути певним чином конвертованою, тобто такою, що ґрунтується на європейських досягненнях соціологічної науки. Задля цього необхідно налагодити систему обміну досвідом викладання соціогуманітарних дисциплін з європейськими колегами. Треба зробити задекларовану викладацьку мобільність справді реальною [3].

Крім того, важливо заохочувати студентів до дослідницької праці з соціальних дисциплін. Зокрема, вони б могли проводити опитування та анкетування серед мешканців села щодо актуальних соціально-політичних проблем українського суспільства, збирати та аналізувати зібрану ними соціальну інформацію та факти, робити необхідні ґрунтовні висновки щодо можливих шляхів ефективної трансформації аграрного сектора України.

Список використаних джерел

1. Андрущенко В., Михальченко М. Гуманізм і гуманітаризм: спільне і специфічне. *Вища освіта України: Теоретичний та науково-методичний часопис*. 2005. №4(18). С. 5-12.

2. Сокурянська Л. Г. Реформування вітчизняної вищої школи в оцінках учасників освітнього процесу. *Вісник Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна. Серія: «Соціологічні дослідження сучасного суспільства: методологія, теорія, методи»*. 2016. Випуск 36. С.108-113.

3. Шатохін А. М. Проблеми та перспективи викладання соціології села в аграрних вишах. URL : <http://lib.udau.edu.ua/bitstream>

4. Іванишин В.В. Аграрна реформа: в науці, практиці і освіті. *Теоретичні та прикладні аспекти розвитку аграрного бізнесу : матер. Всеукр. наук.-практ. конф. з міжнар. участю* (м. Тернопіль, 28 жовт. 2015 р.). Тернопіль : Економічна думка, 2015. С. 121-123.

5. Кінаш І.А., Китаєва О.А. Інформаційні технології в освітньому просторі вищого навчального закладу. *Матеріали всеукраїнської науково-методичної конференції «Проблеми підготовки фахівців-аграріїв у навчальних закладах вищої професійної освіти»* ПДАТУ. Кам'янець-Подільський, 2010. С. 110-114.

